

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Дрозда Олексія Юрійовича – на дисертацію Федуна Сергія Вікторовича «Адміністративно-правове забезпечення післядипломної освіти поліцейських», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми адміністративно-правового забезпечення післядипломної освіти поліцейських сьогодні виходить за межі суто відомчих інтересів і набуває загальнодержавного значення. У сучасних умовах правове забезпечення цієї сфери є не просто інструментом кадрової політики, а стратегічним запобіжником проти дефесіоналізації правоохоронної системи. Критична необхідність дослідження зумовлена об'єктивним розривом між існуючим адміністративним інструментарієм, що базується на застарілих методах контролю, та реальними вимогами до поліцейського як суб'єкта надання безпекових сервісів у кризових ситуаціях. Адміністративно-правова доктрина сьогодні повинна запропонувати нові моделі управління професійним розвитком, які б базувалися на принципах гнучкості, цифровізації та безперервності. Особливої ваги набуває розробка правових механізмів, що забезпечують здатність системи освіти миттєво адаптуватися до змін у кримінальному та адміністративному законодавстві, а також до нових форм транскордонної злочинності. Таким чином, наукове обґрунтування цієї теми є фундаментом для створення інноваційного правового простору, де післядипломна освіта виступає ключовим елементом адміністративної реформи та гарантом стабільності правопорядку в державі.

Зважаючи на вищезазначене, необхідність проведення наукового пошуку, присвяченого особливостям адміністративно-правового забезпечення післядипломної освіти поліцейських не викликає сумніву, а тому тема представленої роботи є актуальною і значимою для розвитку науки адміністративного права та практики нормотворення й правозастосування.

Актуальність обраної теми визначається й тим, що дисертаційне

дослідження спрямоване на виконання основних положень Стратегії реформування державного управління України на 2022–2025 роки, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р (у частині професіоналізації публічної служби); Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, затвердженого Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023 (в аспекті підвищення інституційної спроможності поліції); Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2025–2029 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21 травня 2024 р. № 326; Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів НАПрН України від 26 березня 2021 року № 12-21, а також є складовою частиною плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права за темою: «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390), у межах якої автором розроблено адміністративно-правові засади трансформації системи післядипломної освіти поліцейських.

Безсумнівною перевагою роботи є використання великого обсягу нормативно-правових актів, загальнотеоретичних наукових праць українських та зарубіжних вчених, розробок фахівців у галузі адміністративного права, емпіричних матеріалів щодо кадрового забезпечення органів правопорядку, типові освітньо-професійні та сертифікатні програми підвищення кваліфікації, перепідготовки та спеціалізації поліцейських, результати узагальнення правозастосовної практики, а також власний досвід автора у сфері професійного навчання працівників поліції. Застосування дисертантом сучасних методів наукового пізнання, значне методологічне підґрунтя виконаної роботи забезпечують належний ступінь обґрунтованості та достовірності отриманих результатів.

Виконана дисертаційна робота характеризується комплексним

поліції України. Встановлено, що ці принципи відображають специфіку освітнього процесу, який базується на інтеграції раніше здобутого освітнього рівня та практичного досвіду поліцейського, забезпечуючи правову стабільність, цілісність та ефективність функціонування всієї системи післядипломної підготовки кадрів для правоохоронного сектору (с. 58-59).

Варто відзначити підхід дисертанта до визначення змісту правових засад післядипломної освіти поліцейських, які запропоновано, які запропоновано розглядати як ієрархічну сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, що регламентують загальні та спеціальні аспекти організації, функціонування та розвитку післядипломної освіти поліцейських; акцентовано увагу на необхідності відповідності цих засад динамічним запитам суспільства та сучасним викликам службової діяльності поліцейських, що дозволяє забезпечити системність та цілісність адміністративно-правового забезпечення у цій сфері (с. 90-91).

Акцентовано увагу на необхідності наукової класифікації видів післядипломної освіти поліцейських, яку, на відміну від існуючих підходів, запропоновано здійснювати за розширеним комплексом системних критеріїв, а саме: 1) формою навчання; 2) формою реалізації; 3) категорією осіб; 4) суб'єктом реалізації; 5) підставою здійснення; 6) документальним оформленням результатів; 7) строковістю (с. 108-109).

На підставі проведеного дисертантом аналізу наукових позицій сформульовано трактування змісту інституційного компонента післядипломної освіти поліцейських, під яким запропоновано розуміти визначену нормативно-правовими актами сукупність уповноважених державою суб'єктів, які реалізуючи наданні їм повноваження, в межах своєї компетенції, забезпечують функціонування сфери суспільних відносин, пов'язаних зі здійснення післядипломної освіти поліцейських по відповідним напрямам, безпосередньо її реалізують, а також поліцейських відносно яких вона здійснюється. На відміну від існуючих підходів, інституційний компонент розглянуто як динамічну систему взаємодії суб'єктів управління,

суб'єктів надання освітніх послуг та суб'єктів навчання, що дозволяє оптимізувати адміністративно-правовий механізм кадрового забезпечення Національної поліції України (с. 131).

Цікавою та важливою, насамперед для правозастосовної діяльності, є науково-практична класифікація адміністративно-правових засобів забезпечення післядипломної освіти поліцейських, які запропоновано розглядати як цілісну, взаємопов'язану систему, що охоплює: нормативно-правове (створення дієвої законодавчої бази), фінансове (належне бюджетне фінансування), матеріально-технічне (сучасна інфраструктура та обладнання), інформаційне (цифровізація освітнього простору), кадрове (професійність науково-педагогічного складу), а також психологічне та медичне забезпечення. На відміну від існуючих підходів, обґрунтовано необхідність комплексного впровадження зазначених засобів як передумови для безперервного професійного розвитку особового складу та підвищення ефективності службової діяльності органів Національної поліції України в сучасних умовах (с. 150-151).

Проведене дослідження дозволило дисертанту зробити висновок, що з метою модернізації вітчизняної системи та її наближення до європейських стандартів публічної служби особливого характеру, обґрунтовано необхідність імплементації таких стратегічних напрямів: 1) нормативне закріплення багаторівневої системи післядипломної освіти поліцейських із чітким розмежуванням базової, спеціалізованої та управлінської підготовки; 2) розробка та впровадження інноваційних програм для керівного складу, акцентованих на концепціях сучасного менеджменту, стратегічного лідерства та координації міжнародних поліцейських операцій; 3) посилення комунікативної та технологічної складових навчання (робота з медіа, кібербезпека, цифровізація); 4) запровадження регіонального компонента в межах спеціалізації, що передбачає врахування адміністративно-територіальних особливостей місця несення служби; 5) інституціоналізація міжнародного обміну та стажування як обов'язкових елементів професійного

розвитку (с. 166-167).

Слід на високому рівні оцінити здобутки дисертанта щодо оптимізації адміністративно-правового забезпечення професійної підготовки кадрів, у межах яких сформульовано комплексні шляхи удосконалення нормативно-правового регулювання післядипломної освіти поліцейських, що передбачають: 1) внесення змін до Закону України «Про Національну поліцію» в частині закріплення сутності різновидів післядипломної освіти, чіткої регламентації підстав та порядку їх здійснення стосовно різних категорій особового складу; 2) подолання надмірної розпорошеності правових норм шляхом зменшення масиву підзаконних актів та їх уніфікації; 3) нормативне закріплення на рівні відомчих актів оновленого правового статусу закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання як ключових суб'єктів освітнього процесу; 4) гармонізацію термінологічного апарату досліджуваної сфери із загальними стандартами законодавства про освіту; 5) проведення ревізії відомчої нормативної бази з метою скасування актів, що втратили актуальність, та прийняття нових, які враховують виклики воєнного стану; 6) здійснення комплексної систематизації національного законодавства у цій сфері шляхом послідовної реалізації методів обліку, інкорпорації та консолідації; 7) запровадження в адміністративне законодавство поняття «неформальна/інформальна професійна освіта поліцейських», що передбачає правову процедуру визнання знань та навичок, здобутих поліцейськими самостійно або в межах міжнародних тренінгів, з метою їх офіційного зарахування як проходження підвищення кваліфікації; 8) інтенсивність та періодичність навчання визначати на основі аналізу ризиків професійної деформації, помилок у правозастосуванні та рівня складності оперативного середовища, в якому працює поліцейський, тощо (179-180).

Виходячи з цього, можна із впевненістю констатувати, що використання одержаних результатів дозволить певною мірою вдосконалити питання післядипломної освіти поліцейських.

Положення та висновки, сформульовані в дисертації, безумовно, мають теоретичну і практичну цінність, їх може бути використано для поліпшення правотворчої діяльності для вдосконалення функціональних механізмів системи післядипломної освіти, що дозволить ефективніше адаптувати процес навчання поліцейських до сучасних викликів безпекового середовища та вимог практичної діяльності. Висновки та пропозиції, що містяться в дисертації, можуть бути використані при розробці проєктів законів та інших нормативно-правових актів, спрямованих на оновлення й детермінацію правових засад післядипломної освіти поліцейських, а також для вдосконалення чинного законодавства у сфері підготовки кадрів для органів Національної поліції України. Обґрунтовані автором положення і рекомендації можуть бути рекомендовані для використання у освітньому процесі при викладанні дисциплін «Адміністративна діяльність поліції», «Поліцейська діяльність», а також у системі професійної підготовки та підвищення кваліфікації особового складу Національної поліції України.

Результати дисертаційної роботи викладені у 5 наукових статтях, з яких 4 опубліковано у наукових фахових виданнях України, 1 – у іноземному науковому виданні, а також у тезах 3 доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Автореферат дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення проведеного дослідження. Дисертацію та автореферат оформлено відповідно до встановлених вимог.

Дискусійні положення. Висока оцінка змісту дисертаційного дослідження не виключає наявності окремих питань, які мають дискусійний характер або потребують додаткового обґрунтування.

1. У першому розділі дисертаційного дослідження дисертант розглядає післядипломну освіту поліцейських як об'єкт адміністративно-правового регулювання. Чи можна стверджувати, що дисертант обґрунтовує перехід від «суб'єкт-об'єктної» моделі (де держава лише зобов'язує

поліцейського вчитися) до «суб'єкт-суб'єктної», і як це корелюється з принципом диспозитивності в адміністративному праві?

2. У підрозділі 2.2, присвяченому інституційному компоненту післядипломної освіти поліцейських, автором ґрунтовно проаналізовано організаційно-правові засади цього процесу. Виходячи з логіки дослідження, виникає запитання: чи розглядає дисертант механізм направлення поліцейського на навчання як самостійну адміністративну процедуру? Зокрема, як дисертант структурує її стадії та які юридичні гарантії захисту прав поліцейського пропонує виокремити у межах цієї процедури?

3 У положеннях наукової новизни та в тексті дисертації автор наголошує на необхідності розмежування адміністративно-правових статусів «спеціалізації» та «підвищення кваліфікації» поліцейських на законодавчому рівні. У зв'язку з цим виникає запитання: як це розмежування впливає на теорію адміністративно-правового статусу поліцейського загалом? Чи змінюється обсяг його компетенції (владних повноважень) у обох випадках рівнозначно?

4. Аналіз змісту підрозділу 3.1 «Зарубіжний досвід післядипломної освіти поліцейських та можливості його використання в Україні» засвідчує позицію дисертанта щодо необхідності адаптувати досвід розвинених країн (зокрема США та країн ЄС). Однак більшість цих моделей розраховані на стабільні правові системи. У зв'язку з цим постає питання: які елементи зарубіжних систем післядипломної освіти поліцейських є категорично неприйнятними для України з огляду на необхідність централізованого управління в умовах воєнного стану?

5. Пропозиції і рекомендації дисертантки були б більш презентабельними, а висновки – переконливішими, якби дисертант зміни до норм діючого законодавства, які спрямовані на врегулювання адміністративно-правового забезпечення післядипломної освіти поліцейських виклав окремо в додатках до дисертаційної роботи.

Втім, зазначені зауваження не знижують в цілому високого рівня

дисертаційного дослідження, а тому можна дійти такого загального висновку: дисертація на тему «Адміністративно-правове забезпечення післядипломної освіти поліцейських» відповідає науковій спеціальності, за якою вона виконана, і являє собою закінчену науково-дослідну роботу, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати в галузі адміністративного права, що в сукупності розв'язують важливу наукову проблему забезпечення післядипломної освіти поліцейських, що має істотне значення для адміністративно-правової науки. Основні результати дисертації відображають особистий внесок здобувача в їх досягнення. А отже, дисертаційне дослідження повністю відповідає вимогам п. 9, 11-13 Порядку присудження наукових ступенів, що затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, а її автор – Федун Сергій Вікторович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:
керівник Департаменту
Бюро економічної безпеки України,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України

Олексій ДРОЗД